

Træskofabrikken på FDBs garveri i 1960 på Kamstrupstien

Lokalhistoriegruppen Syd for Banen er kommet i besiddelse af nogle fotos fra Træskofabrikken, der lå på FDB's garveri på Kamstrupstien. Sognepræst Mogens Ohm Jensen har i januar 2014 snakket med Oluf Pedersen og Henning Olsen om billederne. Nedenfor er der notater fra disse samtaler.

Oluf Petersen, Østervang 46, 4000 Roskilde, født 14. april 1937 i Roskilde og opvokset på Kamstrupstien, fortæller om fotoet til sognepræst Mogens Ohm Jensen, Jakobskirken, Roskilde, d. 9. januar 2014:

Bag på fotoet står der med blyant et tal: 18 eller 81, afhængigt af hvad vej man læser det. Bag på fotoet har min mor skrevet med kuglepen:

8 August 1960

Ingers 54 aars Fødselsdag

Kvinden til venstre er min mor Karen Lily Petersen. Hun har et fint armbåndsur om håndledet og bærer en fin halskæde. Min mor har træsko på uden bagkappe. Min mor er født d. 22. september 1910 på Ringstedvej i Roskilde.

Kvinden til højre er fru Larsen. Hendes fulde navn er Karla Grønfelt Larsen. Jeg kaldte hende fru Larsen, dengang var vi jo ikke på fornavn med min mors kolleger. Også hun har et fint dameur om håndledet.

Fotoet er taget i systuen i træskoafdelingen oppe under taget på FDBs garveri på Kamstrupstien i Roskilde. Her arbejdede min mor i mange år, nok 15 år eller mere. Garveriet lå lige over for hvor vi selv boede på Kamstrupstien 28B, 2. th., Roskilde.

Min mor fik jo aldrig en uddannelse. Da hun var helt ung, arbejdede hun og gik til hånde i privaten hos brugsmanden i Kamstrupstiens Brugsforening, vaskede tøj og gjorde rent o.s.v. Brugsmanden boede i lejligheden oven over butikken. Jeg tror, at det var før jeg kom til verden. Så arbejdede hun på Sankt Jørgensbjerg alderdomshjem, på ægpakkeriet og andre steder. Senere kom hun så til at arbejde på FDB's garveri.

Jeg husker, at når jeg kom hjem fra skole, havde min mor fået arrangeret at jeg kunne tage bad oppe på badeværelset ved systyen på øverste etage i garveriet. Vi havde ikke bad derhjemme. Jeg gik ud af Allehelgensgades skole i 1951, så det må være før det, at min mor fik arbejde på garveriet.

Jeg gætter på, at hun fik jobbet i træskoafdelingen gennem min tante Anna, som syede træsko på garveriet. Min tante var gift med min morbror Oluf Christiansen, som var snedker. Han døde ung, lige da han havde bygget hus på Kamstrupstien, lidt længere ude end min mormors og morfars ejendom på Kamstrupstien 116. Min tante var så alene en del år og giftede sig så igen. Hendes nye mand Johannes Snejstrup Christensen var tømrer på garveriet.

De sorte Singer symaskiner blev der produceret træsko på. Kvinderne syede kanter på overlæderet, så ikke det var skarpt og skar strømperne i stykker. Overlæderet var standset ud af oksehuden ved hjælp af skabeloner. Kanterne var standset ud af tyndere huder, spalt tror jeg nok det hedder. På bordet til venstre for min mor ligger en stabel overlæder til træsko med bagkappe.

Andre var påslåere og slog med hånden stifterne i, så læderet blev fæstnet til træskobunden. Syningen var kvindearbejde, udstandsningen og påslåningen var mandearbejde. De arbejdede i et stort rum oppe under taget, 2-3 kvinder og 7-8 mænd foruden de 2 der standsede ud. De var temmelig mange deroppe, husker jeg.

Der blev fremstillet forskellige typer af træsko. Nogle var langskaftede træskostøvler, andre hed franske træsko, nogle hed Løvebro, nogle var spidssnudedede. Jeg husker at murerne brugte nogle specielle træsko i deres fag. Dengang var der ikke rigtig noget der hed sikkerhedssko som i dag.

FDB's garveri havde egen strømforsyning i det store maskinhus, hvor der blev lavet damp. Dampen drev bl.a. varmeanlægget til tørring af huderne, og et jævnstrømanlæg til fabrikken.

Selve garveriet er revet ned, men funktionærboligerne ligger der endnu, den høje røde etageejendom med lejligheder. Nu hedder vejen Eriksvej.

Sognepræst Mogens Ohm Jensen har vist fotoet til Henning Olsen, Tulipanvej 26, 4000 Roskilde, født 8. februar 1902 i Roskilde og opvokset på Gormsvej. Henning Olsen supplerer Oluf Petersens beretning:

Bag FDB's garveri var der rigtig mange kolonihaver, som strakte sig fra garveribygningen helt op til Køgevej. De var forbeholdt FDB's ansatte. Min onkel Julius Kristiansen var portner og chauffør på FDB's garveri lige fra det blev bygget i 1920 og i 40 år frem til 1960. Han var en af dem der havde kolonihave bag garveriet og holdt gris under besættelsen i sit skur. Han boede i funktionærboligen.

Under 2. verdenskrig holdt flere af funktionærene gris i de små skure, som lå klinet op ad bagsiden på den lange lave garveribygning. Grisen fedede familien op med husholdningsaffald og hvad man ellers kunne finde at fodre med, og så blev den slagtet før jul. Det var ulovligt, men det var en måde at skaffe sig kød på under krigen. Det hjalp med til at man kunne klare sig.

Mine to fastre arbejdede i træskoafdelingen på FDB's garveri. Jeg tror det var under krigen, da der var knaphed på huder og man bl.a. fremstillede klip-klapper med træskosåler til kvinderne som erstatning for sandaler, for man havde ikke læder nok til remme og såler. Klip-klapperne blev holdt fast til foden af en enkelt tynd rem. Jeg tror ikke, at mine fastre arbejdede på garveriet i 1950'erne.

Min far hed Ejner Olsen, og min fastre hed Karen og Valborg. Karen blev gift Andersen og boede på Østervang 13 i Roskilde, i et hus bygget i 1942 af min faster og onkel. Valborg blev gift Kubel og boede på Kløvervej 11 i Roskilde.

Ejendommen på hjørnet af Knudsvej og Kamstrupstien, hvor Kamstrupstiens Brugsforening lå, blev bygget af min onkel Osvald Nielsen og hans kone Klara i 1920. De havde en lille charcuteri- og købmandsforretning på Knudsvej og besluttede så at opføre brugsforeningen. De flyttede selv ind i lejligheden på 1. salen. I 1938 flyttede de til Borup og blev brugsuddelerpar der. Det må være dem, som Oluf Petersens mor var i huset hos.

Min fætter kan bekræfte, at fru Larsen hed Grønfelt Larsen. Hun var gift med skomager Larsen og de boede på Søndervang, min fætter tror det er nr. 8 eller 10. Deres søn hed Tonny.

Oluf Petersen, Østervang 46, 4000 Roskilde, født 14. april 1937 i Roskilde og opvokset på Kamstrupstien, fortæller om fotoet til sognepræst Mogens Ohm Jensen, Jakobskirken, Roskilde, d. 9. januar 2014:

Kvinden til venstre er min mor Karen Lily Petersen på hendes arbejde i træskoafdelingen på øverste etage på FDBs garveri på Kamstrupstien i Roskilde. Hun syr kanter på træskoenes overlæder.

Kvinden til højre husker jeg ikke navnet på.

Begge kvinder bruger en hårbøjle, så deres hår ikke falder ned foran ansigtet.

Årstallet kender jeg ikke, jeg gætter på ca. 1960,

men det kan også være tidligere.

Oluf Petersen, Østervang 46, 4000 Roskilde, født 14. april 1937 i Roskilde og opvokset på Kamstrupstien, fortæller om fotoet til sognepræst Mogens Ohm Jensen, Jakobskirken, Roskilde, d. 9. januar 2014:

Bag på fotoet har fotografen med blyant skrevet: 5/21 eller 5/91, det er svært at tyde. Årstallet kender jeg ikke, jeg gætter på ca. 1960, men det kan også være tidligere.

Det er min mor Karen Lily Petersen på hendes arbejde på FDB's garveri på Kamstrupstien i Roskilde. Hun syr kanter på træskoernes overlæder på Singer symaskinen. Kantbåndet skåner strømperne, for ellers ville læderkanten skære hul i strømperne.

Jeg mener, at det tyndere læder som kanterne blev lavet af, kaldes spalt. Spalt er det, der bliver tilbage af huderne, når man har skåret det kraftige læder af. Den tyndere del af huden bliver skåret op i lange strimler, og de bukkes rundt om kanten på det kraftige træskolæder og sys fast. Damerne syr derudaf og sætter blot en ny bane på, når den forrige er sluppet op.

Træskoene har bagkappe.

Læg mærke til metaldåsen "Lyons Coffee" på bordet.